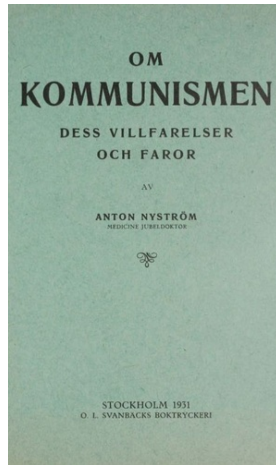


Om Kommunismen.

Dess villfarelser och faror

AV

ANTON NYSTRÖM

Stockholm 1931, O. L. Svanbäcks Boktryckeri

Förord till den elektroniska utgåvan

Detta verk av **Anton Nyström** (1842-1931) har digitaliserats för Stockholmskällan av Stockholms stadsarkiv och anpassats för Projekt Runeberg i december 2013 av Ralph E.

OM KOMMUNISMEN

DESS VILLFARELSER OCH FAROR

AV

ANTON NYSTRÖM

Tidigare kommunistiska förslag.

Förslag till kommunistiska samhällen ha flera gånger framställts i nyare tiden.

Efter förebilden av *Platos* idealstat »Republiken» skrev den engelske tänkaren och statsmannen *Thomas Morus* (d. 1535) en s. k. statsroman: »Om det bästa samhällsskicket och den nya ön Utopia» (1516), ett idealt

statssystem med de mest upphöjda principer om mänsklighetens liv, grundade på egoismens undertryckande och de gemensamma intressenas övervikt. Fullständig likställdhet och egendomsgemenskap voro här genomförda och det mest blomstrande välstånd rådde. Morus tillstod dock, att han ej kände det hav, där ön Utopia var belägen. Han visade genom själva ordet *Utopia* (= ingen ort) att han ansåg detta samhälle som en omöjlighet. Ordet är numera liktydigt med ovärkställbar social plan.

Den italienske filosofen, munken *Campanella* svärmade ock för en kommunistisk organisation av samhället och framställde sina tankar därom i sin bok »Solstaten» eller »Idé om en filosofisk republik» (1637), som skrevs efter Utopias förebild. En levande religion, erkännandet av Guds vishet och förutseende och en sann medkänsla var grundvalen i Campanellas samhälle, där all egoism var bannlyst. Då egendomsbegreppet enligt honom uppkommit därigenom, att man har egna hem jämte hustru och barn, voro såväl egendom som kvinnor gemensamma, varför ock familjer i egentlig mening ej funnos. Hus, sovrum, sängar, allt var gemensamt, och allt arbete samt hela statsstyrelsen reglerades av den högstastyresmannen och tre ministrar. Denna »Solstat» ha kommunisterna i 18:de årh. kallat till liv för att få en auktoritet att stödja sig på.

Kommunismens principer uttalades åter i 18:de årh. av en paradoxal skriftställare abboten *Morelly*, som 1755 sammanfattade sitt socialistiska system i »Naturens lagbok». Även detta arbete ha nyare kommunister åter dragit fram. Morelly sökte visa, att egendomsgemenskap bäst skulle trygga allas lycka, och han fordrade kommunismens praktiska genomförande. Han dömde anhängarna av den *enskilda äganderätten* såsom farliga sinnessjuka till *livstids fängelse*. Själv var Morelly tydligen åtskilligt virrig.

J. J. Rousseau var ock en apostel för det kommunistiska samhället genom sitt förkunnande av folksuveränitet och likställighet såsom politikens grundval; han förklarade att *överflöd* och *rikedom* voro *skadliga* för staten samt att den bästa staten skulle vara den, där alla voro *lika fattiga.* Han var tidtals sinnesrubbad, såsom alla sakkunniga framhållit, led av förföljelsemani och melankoli, begick bizarra handlingar och skrev, vid sidan av tänkvärda arbeten, skrifter med de mest vanvettiga resonemanger, som särskilt visa sig i ett arbete, där han sökte bevisa att konster och vetenskaper försämra sederna.

Rousseaus idéer upptogos till stor del emellertid av abboten *Mably* (d. 1785), som förkunnade fullständig *egendomsgemenskap* såsom ensam ägnad att förskaffa alla lika fördelar. För att avlägsna olikheten, som enligt honom är källan till *allt ont*, skulle *enskilda egendomen, källan därtill*, upphävas. Allt, som tjänar till att *förfina* samhället, *höja själsodlingen* eller väcka hågen för det *sköna*, vore blott till *skada* och skulle avlägsnas. Envar med sunt förnuft måste ju finna, att slikt resonemang är vanvett.

Under den stora franska revolutionen framträdde i ytterlighets-demokraternas klubb *Pantheon* eller »de likställdas sällskap» ledaren *Babeuf* med ett kommunistiskt program av våldsammaste slag. Han var en klent begåvad entusiast och fanatisk försvarare av folksuveräniteten och folkets fordringar och drog de befängdaste konsekvenser av sin lära.Ögonblicket var nu kommet, sade han i en proklamation, att grundlägga de jämnlikas republik genom en ny revolution. Han förkunnade upphävandet av all privategendom och fullständig egendomsgemenskap. Anhängarna av den enskilda äganderätten skulle behandlas som konspiratörer, varför de skulle *landsförvisas* eller *avlivas*.

Massan skulle förskaffa sig den politiska makten med våld; Babeuf bildade därför en upprorskommitté, som fick en mängd anhängare, och dess mål var att börja med att mörda direktoriets medlemmar och framträda som väpnad styrka. Efter revolutionens genomförande skulle ledarna diktatoriskt besluta och verkställa den *absoluta likheten* och *allmän lycka* genom egendomsfördelning och lika fördelning av arbete o. a åligganden.

Revolutionsplanen röjdes emellertid och direktoriet lät fängsla de sammansvurna; många dömdes till deportation, fängelse eller döden, bland dessa Babeuf, som blev giljotinerad (1797). Hans program, *Babouvismen*, som genom mord, tyranni och våld skulle förbereda det tänkta paradiset, åberopas än i vår tid av många kommunister. Så dumma och så galna kunna människorna vara.

Den nyare kommunismen.

Grundvalen till alla nyare kommunistiska socialisters program är numera *Karl Marx'* och *Fr. Engels* »Kommunistiska manifest» av 1847. Huvudpunkterna däri äro följande: »Den förtryckta klassen, *proletariatet*, kan icke befria sig från den förtryckande, *bourgeoisin*, utan att befria hela samhället för alltid från plundring, förtryck och klasstrider. Därför skall det nuvarande systemet ersättas med ett nytt, grundat på *kollektivegendom* och samfällt arbete. I stället för privatproduktion skall träda *samhällelig produktion*. Kommunisternas närmaste mål är proletariatets utveckling *till klass, bourgeoisie-herraväldets störtande, proletariatets erövring av den politiska makten*.

Kommunisterna kunna sammanfatta sin teori i det enda slagordet: *privategendomens avskaffande.* Kommunisterna Ögonblicket var nu kommet, sade han i en proklamation, att grundlägga de jämnlikas republik genom en ny revolution. Han förkunnade upphävandet av all privategendom och fullständig egendomsgemenskap. Anhängarna av den enskilda äganderätten skulle behandlas som konspiratörer, varför de skulle *landsförvisas* eller *avlivas*.

Massan skulle förskaffa sig den politiska makten med våld; Babeuf bildade därför en upprorskommitté, som fick en mängd anhängare, och dess mål var att börja med att mörda direktoriets medlemmar och framträda som väpnad styrka. Efter revolutionens genomförande skulle ledarna diktatoriskt besluta och verkställa den *absoluta likheten* och *allmän lycka* genom egendomsfördelning och lika fördelning av arbete o. a åligganden.

Revolutionsplanen röjdes emellertid och direktoriet lät fängsla de sammansvurna; många dömdes till deportation, fängelse eller döden, bland dessa Babeuf, som blev giljotinerad (1797). Hans program, *Babouvismen*, som genom mord, tyranni och våld skulle förbereda det tänkta paradiset, åberopas än i vår tid av många kommunister. Så dumma och så galna kunna människorna vara.

Den nyare kommunismen.

Grundvalen till alla nyare kommunistiska socialisters program är numera *Karl Marx'* och *Fr. Engels* »Kommunistiska manifest» av 1847. Huvudpunkterna däri äro följande: »Den förtryckta klassen, *proletariatet*, kan icke befria sig från den förtryckande, *bourgeoisin*, utan att befria hela samhället för alltid från plundring, förtryck och klasstrider. Därför skall det nuvarande systemet ersättas med ett nytt, grundat på *kollektivegendom* och samfällt arbete. I stället för privatproduktion skall träda *samhällelig produktion*. Kommunisternas närmaste mål är proletariatets utveckling *till klass, bourgeoisie-herraväldets störtande, proletariatets erövring av den politiska makten*.

Kommunisterna kunna sammanfatta sin teori i det enda slagordet: *privategendomens avskaffande.* Kommunisternaunderstödja överallt *varje revolutionär rörelse* mot det bestående sociala och politiska tillståndet. De försmå att förhemliga sina åsikter och avsikter, de förklara öppet att deras mål kan ernås blott genom ett *våldsamt omstörtande av all bestående samhällsordning*.»

*

Flera slag av kollektivistisk eller kommunistisk samhällsorganisation ha föreslagits, somliga, de äldre, gå ut på absolut kommunism, andra åter tillstädja en viss, helt underordnad enkild eganderätt, eller till kläderna på kroppen, den enskilda bostadens möbler m. m. Den princip, som är indelningsgrunden för systematiseringen: att allt *egentligt kapital* — jorden med dess åkrar, skogar, gruvor m. m., ladugårdarna med deras kreatur, boningshusen, fabrikerna och verkstäderna med alla maskiner och verktyg o. s. v. — skall vara *gemensamt*, utgör

det allmänna begreppet. Den *privata äganderättens avskaffande* är det *väsentliga* i dessa skolor.

Tvivelaktigt är alltid, huruvida den möjliga av somliga kommunister tillstadda enskilda egendomen skall bli annat än ett skäligen tarvligt bohag och det jämt nödvändiga i beklädnadsväg.

Det finnes för övrigt ingen som hälst säkerhet att ej den moderna kommunismen skall med tiden medföra en mer eller mindre fullständig likställdhet, gemensamma logementer och måltider m. m.. vare sig på fri villighetens väg eller genom myndigheternas befallningar, och att sålunda den uppställda, såsom fundamental antagna skillnaden försvinner. Vem kan förespå, att ej *majoriteten*, vars vilja är kommunisternas högsta lag, i framtiden — sedan man funnit de ihärdigare och intelligentare individerna skapa sig en drägligare tillvaro i sina hem än de övriga och sålunda omintetgöra den drömda jämlikheten — beslutar hindra *även denna olikhet* genom att införa kasernsystemet, gemensamma måltider, lika dräkter m. m.

Då det frågas: »Varför bli arbetarna socialister?» och det svaras: »*Därför att de lida*; — — — nöd och slaveri står med eldskrift inristat på proletärernas pannor» etc., förstårjag detta, ty massan hör ständigt upprepas, att nöd och lidande ej skall finnas i den kommunistiska staten, och att »*snart randas den dag*, då arbetareklassen skall avskaka sina fjättrar», d. v. s. det kapitalistiska produktionssättet. Man kan förstå detta sätt att resonera hos den oupplysta massan, som ej har insikt om det ekonomiska livets alla faktorer och invecklade förhållanden.

Socialisternas forna debatter om begreppen »socialism» och »kommunism» visade, huru de själva ofta voro förbryllade över den åtskillnad man velat göra. Å ett möte den 4 jan. 1891 förklarade sålunda en socialist, att han »ej kunde gå med på kommunismen», en annan, att »arbetsskyldigheten är själva grundvalen för ett kommunistiskt samhälle», en tredje, att han ville »göra skillnad mellan socialister och kommunister», en fjärde »ansåg löjligt att göra skillnad på socialism och kommunism», en femte »kunde däremot ej identifiera socialism och kommunism», en sjätte att »Marx och Engels voro blott socialdemokrater, icke kommunister», en sjunde förklarade, att »kommunismens grundtankar voro socialdemokratiens.» Under det somliga ej tvekade att nu som förr säga det rent ut, funno andra det *politiskt oklokt* och ansågo lämpligast att lämna å sido det kommunistiska spörsmålet, som framtiden finge syssla med, och endast arbeta för reformer, som kunde realiseras i nuvarande tid, d. v. s. ett *nutida program*. Häri ligger kärnan i den s. k. *taktikfrågan*, som så mycket diskuterades på Hallekongressen 1890 och den närmast föregående och efterföljande tiden: den frågan nämligen, huruvida socialdemokraterna numera böra gå moderat och parlamentariskt till väga eller vidhålla den tidigare revolutionära taktiken.

I Sverige ha vi sett, hurusom *Hj. Branting* och hans parti anslöto sig till en *socialdemokrati*, som endast håller sig till ett *nutidsprogram* och ej vidare talar om Marxismen. Därför beskylldes Branting av kommunisterna, rena Marxister, för *avfall* och kallades *förrädare*.

Det är alldeles tydligt, att bildade personer, som anslutit sig till socialdemokratien, gjort detta just emedan Marxismen ej vidröres.Det är ock känt, att, då konungen, på anmodan av andra riksdagspartier, uppdrog åt Branting att bilda regering, då socialdemokraterna blivit ett stort parti i riksdagen, gjorde den betingelsen, att ingen specifik socialistpunkt upptogs på regeringsprogrammet. Någon antydan på kommunistiskt samhällsskick gjordes ej heller.

Socialdemokraterna ha med tiden väsentligen blivit *demokrater* rätt och slätt med nästan samma program som det gamla liberala demokratiska partiet. De äro fiender till kommunisterna, ha inga förbindelser med Moskvas bolsjeviker, och de äro inga fosterlandsförrädare.

*

Kommunisterna ha efter den Leninska revolutionen i november 1917 överallt framträtt mera aktivt i sin propaganda och blivit samhällsomstörtare, lydande order från Moskva och mottagande pengar från Moskvabolsjevikerna till hjälp för revolutionära rörelser.

De ha bildat hundramannagrupper, ha uniformer, samla vapen och utföra militära övningar. Bland regementena sprida de upproriska flygblad och uppträda i övrigt som revolutionsmakare, särskilt bland ungdomar, och man har här på möten hört sådana, som käckt kallat sig »vi bolsjeviker». Många gånger ha de stått bakom strejker och blockader, som blivit långvariga och ödeläggande genom rysk hjälp, överallt i Europa arbeta de för *världsrevolutionen*, Lenins mål, och vi ha sett, hurusom Preussen, Bayern, Ungern och Finland kort efter novemberrevolutionen i Ryssland hemsöktes av fruktansvärda revolutioner, med hjälp av bolsjeviker.

Vederläggning av Marxismen.

Sedan Marx särskilt två slag av *värden* i varje vara, nämligen *bruksvärdet*, som bestämmes av varans nytta eller de mänskliga behoven, och *bytesvärdet*, eller det växlande förhållande, vari varor av olika slag utbytas mot varandra, uppställde han frågan: Vilken är den för alla varor gemensamma egenskapen, som anger måttet för deras bytesvärde? Och Det är ock känt, att, då konungen, på anmodan av andra riksdagspartier, uppdrog åt Branting att bilda regering, då socialdemokraterna blivit ett stort parti i riksdagen, gjorde den betingelsen, att ingen specifik socialistpunkt upptogs på regeringsprogrammet. Någon antydan på kommunistiskt samhällsskick gjordes ej heller.

Socialdemokraterna ha med tiden väsentligen blivit *demokrater* rätt och slätt med nästan samma program som det gamla liberala demokratiska partiet. De äro fiender till kommunisterna, ha inga förbindelser med Moskvas bolsjeviker, och de äro inga fosterlandsförrädare.

*

Kommunisterna ha efter den Leninska revolutionen i november 1917 överallt framträtt mera aktivt i sin propaganda och blivit samhällsomstörtare, lydande order från Moskva och mottagande pengar från Moskvabolsjevikerna till hjälp för revolutionära rörelser.

De ha bildat hundramannagrupper, ha uniformer, samla vapen och utföra militära övningar. Bland regementena sprida de upproriska flygblad och uppträda i övrigt som revolutionsmakare, särskilt bland ungdomar, och man har här på möten hört sådana, som käckt kallat sig »vi bolsjeviker». Många gånger ha de stått bakom strejker och blockader, som blivit långvariga och ödeläggande genom rysk hjälp, överallt i Europa arbeta de för *världsrevolutionen*, Lenins mål, och vi ha sett, hurusom Preussen, Bayern, Ungern och Finland kort efter novemberrevolutionen i Ryssland hemsöktes av fruktansvärda revolutioner, med hjälp av bolsjeviker.

Vederläggning av Marxismen.

Sedan Marx särskilt två slag av *värden* i varje vara, nämligen *bruksvärdet*, som bestämmes av varans nytta eller de mänskliga behoven, och *bytesvärdet*, eller det växlande förhållande, vari varor av olika slag utbytas mot varandra, uppställde han frågan: Vilken är den för alla varor gemensamma egenskapen, som anger måttet för deras bytesvärde? Ochdärpå svarade han: Det är det mänskliga *arbetet*, som fordrats för varans frambringande. Han menade vidare, att arbetets värde beräknas efter den *»socialt nödvändiga produktionstiden»*, ett tillkrånglat uttryck, som betyder »den tid, som varje arbete fordrar, vilket utföres med genomsnittsskicklighet och flit i vanliga villkor med hänsyn til! ett givet samhälle».

Marx avsåg i sin värde- och arbetslära ständigt blott *kroppsarbetet* och lämnade fullständigt *själsarbetet* ur sikte. Hålla vi oss att börja med till det industriella arbetet, så finna vi, att *uppfinnandet* av maskiner och tekniska arbetsmetoder m. m. ofta är en lika viktig faktor som kroppsarbetet och betingar en betydande del av avkastningen. Här har den *vetenskapliga forskningens* eller *geniets* blick ej sällan varit avgörande, d. v. s. *själsarbetet* har ock varit produktivt i ekonomisk mening. Det är ej nog att fila och hamra på stål och järnstyckena till ett lokomotiv, en ångbåt m. m. under byggnad; mekaniska uppfinnare, konstruktörer samt

arbetsledare fordras ock för dessa varors tillkomst. Sammaledes kunna gruvarbetare med sina borrnings-, sprängnings- och uppfordringsarbeten ej sägas ha ensamma givit malmen deras bytesvärde, då gruvdriften fordrar geologers och ingenjörers vetenskapliga insikter. Tvålfabriker, färg- och tapetfabriker, bryggerier m. fl. industrigrenar fordra förutom arbetarnas arbete kemiskt-tekniska insikter.

Marx når sitt mål även genom en annan glömska, nämligen att ej fästa sig vid, att varor äro ej blott arbetsprodukter, utan ock *naturprodukter*. Ligger det ej ock värden i malmstreck, kollager, guldsand, obrukad åkerjord, växande skog?

Fordran, att »arbetaren skall åtnjuta *hela frukten av sitt arbete*», som står på socialismens program, är fullt berättigad, men vid dess realiserande, som önskas av alla socialreformatorer, även icke socialistiska, möter svårigheten att angiva *vilken del kroppsarbetarens arbete haft* i frambringandet av en varas övervärde till skillnad från *andras värksamhet därför*. Denna svårighet löses ingalunda på grundvalen av Marx' värdeteori, som blott tager hänsyn till det vid varansframbringande nedlagda *kroppsarbetet* och ej till de intellektuella faktorerna, liksom den ej heller avser de många växlande förhållanden, som öva inflytande på en varas handelspris eller bytesvärde.

Då man sålunda anser rättvist, att arbetaren skall åtnjuta hela frukten av *sitt* arbete, fordrar billigheten, att han ej skall fordra frukten av *andras* arbete.

Den nyare kommunismens första princip är: »*Arbetet* är källan till all rikedom och kultur, och *hela vinsten* bör därför tillfalla dem, *som arbeta*.»

Då nu mycket av det arbete, som skapat rikedom, bevisligen varit av intellektuell natur: uppfinningsförmåga, omtanke, förutseende o. s. v., och då vidare kulturen framgått väsentligen av den filosofiska och vetenskapliga värksamheten i förening med den moraliska, skulle man kunna draga den slutsatsen av denna princip, att här ej endast avses kroppsarbetare, utan *alla*, som på *något* sätt arbeta, varför ingen allvarlig människa kan göra några berättigade invändningar mot principen såsom sådan. Den här framställda uppfattningen är emellertid långt ifrån den hos flertalet socialister gällande, ty på detta håll har man anslutit sig till Marx' mening, att *endast kroppsarbetaren* arbetar; och att de socialistiska ledarna ofta dela denna uppfattning, därpå har man många bevis. »*Allt för arbetareklassens intressen*», »ett nytt samhälle, där det *arbetande folket är allt*», är det socialdemokratiska partiets lösen och slutmål. Liebknecht har gjort följande förtydligande omskrivning av slutorden i ovanstående sats: »Arbetets frukter skola odelade tillfalla *det arbetande folket*.»

Man kan visserligen göra den anmärkningen, att Liebknecht härvid också tänkte på andra än kroppsarbetare, då inga skilda klasser skola finnas i den kommunistiska framtidsstaten; men jag frågar då, huru man tänker sig att vetenskapen, moralen, konsten, statsförvaltningen m. m. skulle odlas av den enda klassen: »Det arbetande folket». Då socialisterna lovprisa »arbetet», göra de sig sålunda skyldiga till ett missbruk av ord av betänkligaste slag.

Enligt Marx avspisar arbetsgivaren arbetaren med en *tillminsta möjliga belopp nedtryckt arbetslön*, som endast räcker till det *allra nödvändigaste*, och ränta eller övervärde tillfaller jord- eller kapitalägaren därigenom, att arbetarnas arbete *frambringar mera* än vad deras livsuppehälle fordrar. Att sålunda lägga beslag på *hela återstoden* av arbetsvinsten är, säger Marx, en upprörande orättvisa, det är en systematisk utplundring av den fattige genom den rike. Kapitalisten arbetar icke själv, enligt Marx, han sysselsätter endast den avlönade arbetaren och betalar såsom lön salupriset på hans arbetskraft, vars värde bestämmes efter tid och ansträngning.

Fabrikanten får sin vinst genom *andras obetalda arbete*, och detta utgör, säger Marx vidare, hemligheten i kapitalets självförökning. Marx glömmer allt jämt, att *andra faktorer* än arbetarnas arbete bidraga att skapa bytesvärden och kapital.

Att överarbete utprässas av arbetarna i otaliga fall, är visst och sant, och Marx har med rätta framhållit spörsmålet

om *arbetsdagens längd* såsom ett det viktigaste i arbetarefrågan. Men häri har han blott fullföljt vad andra långt förut uttalat.

Vad nu beträffar arbetets avkastning, som enligt Rodbertus och Marx skulle tillfalla kapitalisten utan eget arbete och *endast* skulle vara produkten av *arbetarnas arbete*, och detta övervärde, som endast borde tillfalla arbetarna, så må man väl undra, hur det är möjligt att lämna ur räkningen, att det fordras förmågor att leda en affär eller en tillvärkning, att köpa råmaterial, att sälja varan o. s. v., som måste betalas *av det s. k. övervärdet;* att detta dock till stor del går åt för uppfinnares och ingenjörers räkning, för räntan å förlagskapitalet, för slitning av maskiner och värktyg, för beskattningen (som bidrager till fyllande av statens, kommunens och det andliga livets behov) för agenter, mellanhänder, annonser, transport, magasinhyra, ompackning m. m. Här bör erinras, att en mängd *arbetare* härvid också få en del av det s. k. övervärdet och ej endast kapitalisten och högre funktionärer, som ej utföra kroppsarbete.

En del av det s. k. övervärdet är sålunda *aldrig någotövervärde* i egentlig mening, då det måste avräknas för nämnda faktorer. Ofta händer det, att *intet övervärde* härutöver uppstår, eller att intet kapital alls kan avsättas av försäljningsvinsten, som då ej är någon vinst i egentlig mening. Först då kapital samlas av övervärdet, kan det bli tal om att höja arbetarnas löner eller dela vinsten; men detta är ofta mycket svårt att omedelbart gå in på, då det alltid finnes en stor risk, att varupriset, d. v. s. bytesvärdet snart sänkes, varför ett visst kapital måste finnas i reserv.

Övervärde är därför ej alltid »lönarbetarnas utplundring från kapitalisternas sida».



Med hänsyn till spådomen att kapitalismen skall tillintetgöra sig själv och att arbetsklassen skall övertaga hela samhällets ledning, har den »vetenskapliga» socialismen, stödjande sig på Marx' profetia, sökt visa, huru »*medelklassen* allt mer *försvinner*» och huru som »det borgerliga samhället självt skaffar medlen till sitt eget tillintetgörande» samt påpekat »huru många av våra motståndare, som den ekonomiska uvecklingen slungar ut i proletariatet» o. s. v.

Intet samhälle i världen har ännu visat detta försvinnande eller ens någon minskning av medelklassen, tvärtom har den nu blivit allt större och starkare. Den har sedan den stora revolutionen allt mer intagit aristokratiens forna plats och den växer ständigt genom uppgående i densamma av massor av personer, som förut tillhört arbetsklassen eller småbondeklassen. Att en mängd medelklassare genom olyckliga affärer eller lättsinnigt leverne o. s. v. komma på obestånd och kastats ut i proletariatet, betyder ej, att det borgerliga samhället allt mer försvinner, ty de förolyckade existenserna ersättas ständigt av ett stort antal arbetare- och bondsöner m. fl., som »arbetat sig upp» till högre samhällsställning. Litet var torde känna många exempel härpå.



Marx förklarade, i likhet med alla andra socialister, såsom bevisade fakta, att *arbetarnas belägenhet försämras oavbrutet* i den mån kapitalisterna hopa millioner på millioner.att *arbetslönerna* utgöra en *allt mindre andel* av arbetets avkastning, att samtidigt med att *antalet av kapitalister tilltager, massornas elände tilltager*. Detta påstående håller emellertid ej streck, ty eländet bland massan är ingalunda större än förr, tvärtom. Statistiken har visat, att *arbetarnas andel* i produktionens resultat blivit *allt större* i jämförelse med kapitalisternas vid stegrad produktivitet och att arbetarnas levnadsvillkor i allmänhet *förbättrats* i vår tid.

Enligt *North American Review* (1891) har den ryktbaraste av Englands statistici, Giffen, företagit en sorgfällig undersökning av *lönevillkoren under olika tidsskeden* och fann därvid, att under de sista femtio åren *avlöningarna stigit med från 50 till 100 %*. Under samma tid har därjämte *arbetstiden minskats* med i genomsnitt *20 %*.

I det hela taget kan man säga, att arbetarna numera icke blott hava *mera penningar att giva ut*, utan därtill *få mera* för dem. Detta styrkes av den ofantliga tillväxt, som proportionsvis ägt rum i förbrukningen av de vanligaste födoämnena.

Marx menade vidare, att det kapitalistiska produktionssättet medfört en *relativ överbefolkning* av arbetare, vilken bildar »en industriell reservarmé som ständigt är färdig att låta sig utsugas av kapitalet». Genom denna till större delen arbetslösa reservarmés konkurrens med de arbetare, som ha sysselsättning, tvingas dessa att åtaga sig överarbete eller arbeta för mycket låga löner.

Häri finnes naturligtvis mycken sanning, men Marx förbisåg, att ifrågavarande överbefolkning skulle minskas högst betydligt, kanske alldeles försvinna, om *föräldrar inskränkte barnens antal* genom att ej föda så många till världen.



Lika falsk som Marx' värdelära är, lika ohållbar är hans lära om *kapitalets historiska ursprung*. Marx menade, att kapitalets välde ända från begynnelsen vilat på ett rättsvidrigt tillägnande av andras arbete, och han sökte särskilt visa detta genom att påpeka vissa kapitalbildningar i England, huru köpmän efter Kolumbus' och Vasco da Gamasupptäckter kastade sig på den västindiska och den ostindiska handeln och med himmelskriande grymhet gjorde negrerna och malajerna till slavar samt gödde sig med dessas svett och blod. Han framhöll ock, huru många av de stora jordägarna i England, Skottland och Irland i 16:de årh. förvandlade sin jord till betesmarker eller skogar, bortjagade tusentals av sina arrendatorer och daglönare, därigenom berövande dem deras utvägar till bärgning och begagnande deras nödställdhet till nedprutande av arbetsprisen.

Visserligen ha kapital i Stor-Brittanien ofta skapats på detta skändliga sätt, men det kan ej generaliseras och spelar en försvinnande roll i kapitalbildningen i det stora hela. Nekas kan ej, att, om ock många rikedomar skapats på oärligt sätt, genom hänsynslös utsugning av arbetarna o. s. V., *kapital oftare samlas på fullkomligt hederligt sätt* genom flit, sparsamhet, industriell och finansiell skicklighet o. s. v.

Jag erinrar här om den småningom skeende kapitalbildningen vid slutet av medeltiden och i början av nyare tiden genom *städernas hantvärkerier och handel*, som medförde borgarståndets stigande makt och lät det tävla med samt ofta besegra feodaladeln. Borgarståndet utgjordes från början blott av småhantverkare och småhandlare; med tiden samlades större kapital och framträdde även förmögnare borgare, särskilt inom handelsklassen, och därigenom väldet som köpmansgillena fingo sådan betydelse. Vissa större hantvärkerier, i synnerhet väverierna, skapade småningom allt större kapital och medförde ock därigenom ökat inflytande för utövarna. Småningom medförde städernas utveckling den lägre befolkningens befrielse från adelns och kungarnas förtryck, och under inflytande av gemensamma medborgerliga plikter och tjänster samt ett industriellt förvärv, som reglerades av lagar, reglementen och den kristna moralen, vande man sig att *ej anse våld eller erövring vara enda rätten.*

Under flera hundrade år utgjordes i hela Europa grundvalen för det industriella livet: *arbete* och *små kapital*. Under den tidigare medeltiden, då stormännen — feodalherrarna — föraktade hantvärken och samhällets helapraktiska liv då vilade på besittning av jordegendom, kunde handel och industri ej vinna synnerlig utsträckning och drevs åkerbruket aldrig med beräkning på en större marknad, varför ock ekonomien var improduktiv. På medeltidens senare period kommo genom en följd av omständigheter — korstågen, städernas

uppkomst, livegenskapens upphävande o. s. v. — stormännens egendomar att till stor del överflyttas på de industriidkande klasserna, frigörelsen av de livegna framkallade företagsamhet i handel och hantvärkerier samt medförde samlande av nya kapital. Dessa gåvo synnerlig fart åt handeln genom införande av lyxartiklar och förbättrade industrialster från främmande trakter, befordrade skeppsbyggeriet och frakttransporten samt en mängd industrigrenar, som voro bestämda för utländsk försäljning, bearbetning av främmande råmaterial o. s. v. En *ny kapitalistklass* uppkom sålunda på helt naturligt sätt och utan våld, och vi få ej förglömma, att denna till stor del utgjordes av tidigare arbetare, livegna och fria.

Huru stora kapital bildats av ursprungligen fattiga män genom uppfinnare-geni i förening med ihärdighet, därpå finnas många exempel från nyare tiden. Bomullsspinneriets egentlige fader, engelsmannen R. Arkwright, som hade att kämpa med många motgångar, blev så rik genom sina maskiner att han vid sin död (1792) efterlämnade 9 millioner kronor. Ångmaskinens slutlige uppfinnare, skotten J. Watt (d. 1819), vilken liksom den förre började med två tomma händer, blev ock en rik man, såsom delägare i den stora Sohofabriken nära Birmingham.



Jag vill här anföra ytterligare några exempel rörande svenskar, dem jag personligen känner till.

En 20-årig skrädderiarbetare från Småland utvandrade till N. Amerika, där han snart genom sparsamhet, flit och företagsamhet etablerade egen affär, där slutligen ett 20-tal arbetare voro anställda. Efter 6 år återkom han till hembygden med ett förvärvat kapital på 30,000 kr. och köpte därför en liten lantegendom.Kokerskan T. C., särdeles intelligent och skicklig i sitt yrke, lämnade Sverge vid 29 års ålder, då hon redan sparat ihop 2,000 kr. av sina löner, mest genom enkelhet i kläder, som hon sydde själv på lediga stunder. Fick anställning mot hög lön hos först en, sedan en annan familj i Washington, lade upp större delen av lönen under årens lopp och köpte sig slutligen ett hus. Gifte sig med en driftig målare (arbetare), som har goda inkomster, så att familjens kapital härigenom allt mera stärkes.

Fabrikör B. kom som utfattig torpareson till Stockholm och fick omsider anställning i en sidenfabrik. Utrustad med mekaniska anlag började han tidigt att själv på lediga stunder, till långt fram på nätterna, förfärdiga vävstolar för sidenband. Sedan han under en följd av år gjort 8 stycken och skaffat sig ett lån, satte han upp en egen liten fabrik, som gick framåt, och med tiden inköpte han en avsides belägen tomt på Söder. Då gatureglering långt efteråt företogs här, sålde han tomten med byggnaden med betydlig förtjänst och blev sålunda, genom såväl eget arbete som lyckliga konjunkturer en jämförelsevis förmögen man, som sista årtiondena levde på sina räntor.

Fabrikör Å. kom som fattig bondson till —stad och fick anställning i ett bryggeri; visade här stor arbetsamhet, men tillika stolthet och mod, så att han förde kamraternas talan inför bryggeriägaren, då denne behandlade dem som trälar på brutalaste sätt. Han fick därför sitt avsked och begav sig nu till utlandet. Här kom han att studera bryggerikonsten teoretiskt och praktiskt under flera år och skaffade sig därunder kemiska o. a. kunskaper samt blev småningom en bildad man. Sedan han en tid varit bryggmästare, blev han värkmästare på en tapet- och färgfabrik, och kunde slutligen etablera sig som färgfabrikör. Med träget arbete och själv ledande sin affär, förtjänade han, fast han var en human förman för sina arbetare och gav dem god betalning, så pass, att han kunde bygga sig eget mindre fabriks- och boningshus.



Då socialisterna framdraga vissa bekanta *mångmillionärer*, såsom Rotschildarna och de amerikanskajärnvägskungarna Vanderbilt, Gould m. fl. såsom exempel, som skulle bevisa, »att kapitalet

koncentrerar sig på allt färre händer», så erinrar jag att börja med, huru få sådana millionärer äro på vår planet eller att de utgöra *undantagsfolk*, levande under säregna förhållanden, och att deras kapital ej äro eviga. Jag framhåller ock, att möjlighet finnes att medelst såväl lagstiftning som allmänna opinionen sätta en gräns för *dylik* koncentrering av kapitalet, synnerligast då opinionen blivit tillräckligt human och moralisk, så att varje ohederlig penningspekulation offentligt brännmärkes och samhällen och individer öppet åt föraktet prisgiva en var samvetslös kapitalist.



Målsmännen för en kommunistisk förvaltning av hela det industriella livet få ej glömma, att *bildandet av kapital*, d. v. s. överskott av produktion, som ej för tillfället fordras för de oundgängligaste levnadsbehoven, samt privat äganderätt varit villkor för *hela den högre kulturens uppspirande*. Man vet m. a. o. av historiens mest ojävaktiga vittnesbörd, att alla mänskliga framsteg och övergångar från vilda och barbariska stadier till värkligt civiliserade haft sin grund i *skapandet av kapitalet*. Härpå vilar indelningen av de skilda funktionerna i de mänskliga samhällena, tack vare detsamma ha klasser, som ägnat sig åt moralens odling, vetenskapen, styrelsen och förvaltningen m. m., kunnat bildas.



Att otaliga ha det dåligt nog, medgives av alla tänkande folkvänner, men frågan blir ändå alltid den: är det då så alldeles givet, att just *kollektivismen* är botemedlet? Här saknas varje tillstymmelse till rimlig sannolikhet.

Om å ena sidan moralisk urartning ofta medföljt privatkapitalet genom utbildandet av svårare slag av egoism eller värklig *egennytta* och *girighet*, befordrar å andra sidan kommunismen, vilken utesluter all enskild egendom, den allmännare egoismen eller *själviskheten*, då den enskilde i ett kommunistsamhälle oavlåtligt måste syssla med sitt materiella uppehälle och aldrig kan visa någon egentlig *oegennytta*,någon tjänstaktighet eller något ädelmod mot andra. Den enskilde rår ej om något, ej ens sig själv i ett sådant samhälle och kan därför ej av fri vilja — moralens förutsättning — göra något särskilt för andra, om han ock i »statens» namn kan vara nyttig på ett *allmänt* sätt, så allmänt likvisst, att de finare känslorna av personlig välvilja, uppoffring och hängivenhet för den eller den *människan* ingen näring kan få av den *allt* fordrande och därigenom mycket förkvävande staten, som ofta ej avser något högre syfte, utan är en tämligen lumpen personifikation av kollektiv-egoism: *vars och ens fördel* är vad medlemmarna mest avse.



Mycket av det kapital, som samlats i enskildas händer har ej skadat andras industri genom konkurrens, utan har blivit *dött kapital* eller varit rörelsekapital endast en kort tid. Ofta har det emellertid blivit använt till uppförande av industriella anläggningar, palatser och herrgårdar, till lyxuösa möbler och prydnader, konstvärk etc., och om mycket av vissa arvtagare förtärts i vällevnad och de förödda kapitalen övergått i procentares, älskarinnors eller värdshusvärdars händer o. s. v., så ha dock de ursprungliga kapitalskaparna givit en mängd andra människor: ingenjörer, byggmästare, hantvärkare, fabrikanter, artister, arbetare, förvaltare, bokhållare m. fl. *rikliga tillfällen till arbetsförtjänst*. Mycket av de stora enskilda kapitalen har ej skadat andra utan tvärtom gagnat genom att

bortskänkas till nyttiga institutioner — -kolor, akademier, museer o. s. v. — varigenom de befordrat ej blott *vetenskaper* och *konster*, utan ock ofta bidragit till *arbetsklassens förkovran*.

Många storkapitalister, såsom Peabody i Baltimore, Vanderbilt far och son i New-York, Renström och Carnegie i Göteborg, John Söderberg och K. Wallenberg i Stockholm m. fl. ha skänkt hela förmögenheter till institutioner för konst och vetenskap och andra allmännyttiga ändamål i den kommun, där de levat. Redan C. Vanderbilts donation av 15 millioner dollars eller *55 millioner kr.*, måste, ehuru det mångdubbla beloppet ärvdes, slå med förvåning; men denna var en obetydlighet mot sonen W. Vanderbilts donation tillallmännyttiga och välgörande ändamål, ty denna uppgick till 100 millioner dollars, eller *370 millioner kr.*, som utgjorde ungefär halva hans förmögenhet. Resten delades huvudsakligen mellan två söner, och den förra jätteförmögenheten fanns ej mera.



Envar inser av det sagda, att den »vetenskapliga» socialismen i fråga om värdeteori är ett grovt misstag eller medvetet sofisteri. Man har i sanning skäl att kalla Marx *den store sofisten* lika väl som J. J. Rousseau ett århundrade förut gjorde skäl för benämningen genom sin strid mot civilisationen.

Detta hindrar dock ej, att Marx liksom Rousseau uttalat många sanna saker och framställt riktiga skildringar samt fordringar rörande arbetarnas liv. Av stor betydelse var hans redogörelse för tillståndet bland Englands arbetarebefolkning i mitten av 19:de århundradet; mer än två tredjedelar av hans bok *Kapitalet* utgöres av utdrag ur fabriksinspektörernas och hälsovårdsmyndigheternas berättelser samt parlamentariska förhör och protokoll. De skildringar, som här lämnas, äro upprörande och ha nog gjort sin nytta. Men nekas kan ej, att Marx ej varit den ende, som framdragit detta och att andra sagt den egoistiska kapitalismen lika sanna saker.

Har ej Marx' framställning av övervärde något vetenskapligt värde, så har den desto större *demagogisk* betydelse och har bland socialistiska arbetare i alla länder blivit det förlösande fältropet i *klasskampen* och upprepas samt tillämpas vid alla möjliga tillfällen för agitation — även då ekonomiska svårigheter uppstått genom missväxt eller andra yttre olyckor. Å ett möte i Stockholm 1891, med anledning av dyrtiden på grund av missväxten i Ryssland, framhöllo socialisterna med styrka »det ypperliga agitationsmedel socialismen erhållit i den rådande nöden». Hr Palm »hälsade med glädje den svältperiod, som stundade, viss om att den säkrast och snabbast skulle föra oss till den oundvikliga sociala revolutionen».Huru den »vetenskapliga» socialismen ofta i sina övriga framställningar är en *parodi* eller *vrångbild av vetenskapen*, en *förfalskning av historien*, är lätt att visa.

Allt i socialismen mynnar ut i agitation för att revolutionera massorna. Därför att *kapitalet* en gång för alla förklarats vara *källan till alla arbetsklassens lidanden*, måste man ock på allt sätt söka bevisa *kapitalets förbannelse på alla samhälleliga områden*. Detta är logiken.

Vilken människa med världserfarenhet vet ej, att en mängd arbetare med god förtjänst uteslutande genom misshushållning och ett lättsinnigt liv kommit på obestånd.

Vem vet ej, att i forntiden liksom i våra dagar olikheten i välstånd ofta berott på *skillnaden i naturlig begåvning*, i *företagsamhet* och *viljekraft*, att slöa och lata människor bli fattiga genom sig själva och att kapitalbildning ofta varit följden av ihärdigt arbete och omtänksamhet utan någon sorts utsugning av andra? Allt detta borde den »vetenskapliga» socialismen ha tillbörligen beaktat, liksom den överhuvud taget borde ha tagit en allsidig hänsyn till den ekonomiska frågans *moraliska sidor* och förstått, att lösningen av den sociala frågan är *moralisk* lika mycket som legislativ och politisk.

Ett annat falskt påstående av den »vetenskapliga» socialismen är det, som gjordes å Brysselkongressen (1891) och intogs i en av dess resolutioner, att nämligen »*krigen* äro en följd av *kapitalismen* och klasskampen». Vem

vet ej, att otaliga krig ej haft den ringaste orsak i de ekonomiska förhållandena, eller raskrigen, religionskrigen, de dynastiska krigen m. fl.



I fråga om *nykterhetsvärksamheten* förklara socialist-ledarna i allmänhet, att de ej gå in på det övliga etiska resonemanget hos nykterhetsvännerna: Låtom oss *förbättra individerna*, så få vi samhället bättre; utan, för att agitera för kommunismen, säga de tvärtom: *»Ändra samhällsförhållandena*, och vi skola få bättre individer.» »*Dryckenskapen* som landsplåga har sin rot *icke i individuell lastbarhet*, utan iett samhällstillstånd, där livet för stora massor icke är bättre än att glömska av det förflutna måste vara en helt naturlig åstundan» o. s. v.

Även om vi medgiva, att dåliga samhällsförhållanden skapat ett visst antal drinkare, få vi ej glömma — vad säkerligen de flesta känna till och vad jag som läkare dagligen konstaterar — att en förfärlig mängd drinkare finnas, som äro i goda ekonomiska villkor, ha ett gott hem och ej äro utsatta för några lidanden, utan fallit offer för dryckenskap genom njutningslusta och försummelse av moralisk självodling.



Socialismen har vidare påstått, att *religionen* har sin rot i de *ekonomiska* förhållandena. Liebknecht framhöll, t. ex. å Hallekongressen 1890 »vår materialistiska historieuppfattning, som lär oss, att även religionen liksom alla samhällets överbyggnader ytterst äro produkter av den för tillfället rådande ekonomiska ordningen». Han härledde ock ur denna sats, att »om klass-staten är fallen, så är religionen ofarlig» Liebknecht, som uppenbarligen här gör religion liktydig med kristen dogmatik, hade då ingen kännedom om, att den religiösa känslan har ytterst en helt *individuell grund* och sammanhänger med den mänskliga *moralen*, att de skilda världsreligionerna uppstått långt tidigare än några kapital bildades eller i alla händelser utan att motiveras av några ekonomiska förhållanden, att otaliga religiösa människor funnits, som föredragit frivillig fattigdom framför välstånd, att en mängd kyrkor och sekter funnits, vilka ej på något vis stått i de mäktigas tjänst, ja, han tyckes glömma, att det finnes kristna socialister!



Den »vetenskapliga» socialismens *äktenskapsteori* är lika så rå som ovetenskaplig och strider lika mycket mot den historiska forskningen som den allvarliga granskningen av äktenskapets natur, människohjärtats behov samt föräldraskapets plikter och fordringar. Deville säger (1883) sålunda i sin »*Överblick av den vetenskapliga socialismen*: »Om manej längre ringaktade ogifta kvinnor, som få barn, — — — skulle friheten i de sexuella förbindelserna utsträckas på äktenskapets bekostnad.» Detta vore emellertid till fördel, ty, säger han, »det är äktenskapet, som ger den egendomsbesittande klassen dess *ärftliga* natur och därigenom utvecklar dess *konservativa instinkter*. — — — Nyttan av äktenskapet, som är en reglering av egendomen, ett affärs-kontrakt, förrän det blir en personförening (?), framgår av den ekonomiska byggnaden hos ett samhälle, grundat på individuell äganderätt (?). Genom att tillförsäkra äkta barn föräldrakapital, tillstädjer det det fortsatta herraväldet av den kast, som innehar de produktiva krafterna. Trots laglig rätt till skilsmässa, upprätthåller penninghänsynen, på få undantag när, äktenskapets oupplöslighet(?). Genom förändringen av den socialistiska egendomens natur, och först efter dennas genomförande, *skall äktenskapet ej längre ha något skäl för sig*. Då skola unga kvinnor

och unga män utan fruktan för ringaktning kunna lyssna till sin natur och tillfredsställa sina kärleksbehov.»

Jag behöver ej uppehålla mig vid det cyniska förkunnandet av den fria kärlekens evangelium i denna parodi på vetenskaplig framställning, och vill blott påpeka, att de allra flesta äktenskap ingås mellan personer utan kapital i egentlig mening, mellan personer tillhörande arbetareklassen och de lägre medelklasserna, där arvsfrågan spelar en synnerligen underordnad roll, men där man är lika mån att upprätthålla äktenskapet som bland de rika.

Misslyckade kommunistiska samhällen.

Gång på gång hör man socialistledare förneka, att man *försökt, ehuru utan framgång, realisera kommunismen*, varför enligt dem inga praktiska bevis finnas att den ej skulle kunna förverkligas. Jag har själv å socialistmöten i Paris och London hört detta, och minnes särskilt, att K. Marx' efterträdare Hyndman bestred ifrågavarande faktum. Jag erinrar här om vederdöparnas kommunistsamfund i Mähren, som grundades 1527 och ursprungligen räknade 70,000 ej längre ringaktade ogifta kvinnor, som få barn, — — — skulle friheten i de sexuella förbindelserna utsträckas på äktenskapets bekostnad.» Detta vore emellertid till fördel, ty, säger han, »det är äktenskapet, som ger den egendomsbesittande klassen dess *ärftliga* natur och därigenom utvecklar dess *konservativa instinkter*. — — — Nyttan av äktenskapet, som är en reglering av egendomen, ett affärs-kontrakt, förrän det blir en personförening (?), framgår av den ekonomiska byggnaden hos ett samhälle, grundat på individuell äganderätt (?). Genom att tillförsäkra äkta barn föräldrakapital, tillstädjer det det fortsatta herraväldet av den kast, som innehar de produktiva krafterna. Trots laglig rätt till skilsmässa, upprätthåller penninghänsynen, på få undantag när, äktenskapets oupplöslighet(?). Genom förändringen av den socialistiska egendomens natur, och först efter dennas genomförande, *skall äktenskapet ej längre ha något skäl för sig.* Då skola unga kvinnor och unga män utan fruktan för ringaktning kunna lyssna till sin natur och tillfredsställa sina kärleksbehov.»

Jag behöver ej uppehålla mig vid det cyniska förkunnandet av den fria kärlekens evangelium i denna parodi på vetenskaplig framställning, och vill blott påpeka, att de allra flesta äktenskap ingås mellan personer utan kapital i egentlig mening, mellan personer tillhörande arbetareklassen och de lägre medelklasserna, där arvsfrågan spelar en synnerligen underordnad roll, men där man är lika mån att upprätthålla äktenskapet som bland de rika.

Misslyckade kommunistiska samhällen.

Gång på gång hör man socialistledare förneka, att man *försökt, ehuru utan framgång, realisera kommunismen*, varför enligt dem inga praktiska bevis finnas att den ej skulle kunna förverkligas. Jag har själv å socialistmöten i Paris och London hört detta, och minnes särskilt, att K. Marx' efterträdare Hyndman bestred ifrågavarande faktum. Jag erinrar här om vederdöparnas kommunistsamfund i Mähren, som grundades 1527 och ursprungligen räknade 70,000medlemmar; det utdog slutligen, sedan oenighet uppstått bland ledarna, fåfänga och njutningslystnad vunnit insteg och de unga ej ville underkasta sig det rådande tvånget.

Vidare få vi ej glömma, att Owens kommunistsamhälle i Amerika *Nya Harmonien*, varpå han och hans bundsförvant Maclure offrade betydliga summor, gick under, och att *Orbiston-samhället* likaledes upplöstes, fast Combe och andra kapitalister understött det på ett storartat sätt (omkr. 1825).

Individualismen tar alltid ut sin rätt, och den lade ock hinder i vägen för de amerikanska kommunistsamfundens genomförande, trots den goda anda, som ursprungligen rådde. Snart tänkte envar mest på sig själv och sin familj, och det gemensamma landet användes, gentemot överenskommelse, huvudsakligen till de *enskilda* medlemmarnas fördel i stället för det gemensamma bästa.

Lärorik var ock den kommunistiska reform, som genomfördes i Kina i ll:te årh. och som grundades av ledaren av det socialistiska partiet *Van-gan-tsche*, som förstod att sätta folket i rörelse och vann käjsar *Schen-Tschung* därför. Trots strider med framstående ministrar lyckades den kraftfulle ledaren att förmå käjsaren att utfärda en

förordning, däri *all personlig egendom avskaffades* och staten blev den ende ägaren, och industrien ställdes under statens ledning. Reformen misslyckades dock: folket råkade i än större elände än förut under de 15 år den kommunistiska statsformen varade, och efter käjsarens död störtades Van-gan-tsche och utplånades hans styrelse. Socialisterna kommo åter till makten efter 11 år och ledarens system infördes åter, men det föll efter 3 år. Socialisterna höljdes med allmänhetens förbannelser och blevo häftigt förföljda och till sist förjagade ur riket.

Bolsjevik-kommunismen i Ryssland.

Lenin, vars värkliga namn var Uljanof (ett kalmuckiskt namn) och som var halvkalmuck, blev den främste skaparen av bolsjevik-kommunism under novemberrevolutionen 1917. Han hade länge varit en landsflyktig kommunistisk agitator, medlemmar; det utdog slutligen, sedan oenighet uppstått bland ledarna, fåfänga och njutningslystnad vunnit insteg och de unga ej ville underkasta sig det rådande tvånget.

Vidare få vi ej glömma, att Owens kommunistsamhälle i Amerika *Nya Harmonien*, varpå han och hans bundsförvant Maclure offrade betydliga summor, gick under, och att *Orbiston-samhället* likaledes upplöstes, fast Combe och andra kapitalister understött det på ett storartat sätt (omkr. 1825).

Individualismen tar alltid ut sin rätt, och den lade ock hinder i vägen för de amerikanska kommunistsamfundens genomförande, trots den goda anda, som ursprungligen rådde. Snart tänkte envar mest på sig själv och sin familj, och det gemensamma landet användes, gentemot överenskommelse, huvudsakligen till de *enskilda* medlemmarnas fördel i stället för det gemensamma bästa.

Lärorik var ock den kommunistiska reform, som genomfördes i Kina i ll:te årh. och som grundades av ledaren av det socialistiska partiet *Van-gan-tsche*, som förstod att sätta folket i rörelse och vann käjsar *Schen-Tschung* därför. Trots strider med framstående ministrar lyckades den kraftfulle ledaren att förmå käjsaren att utfärda en förordning, däri *all personlig egendom avskaffades* och staten blev den ende ägaren, och industrien ställdes under statens ledning. Reformen misslyckades dock: folket råkade i än större elände än förut under de 15 år den kommunistiska statsformen varade, och efter käjsarens död störtades Van-gan-tsche och utplånades hans styrelse. Socialisterna kommo åter till makten efter 11 år och ledarens system infördes åter, men det föll efter 3 år. Socialisterna höljdes med allmänhetens förbannelser och blevo häftigt förföljda och till sist förjagade ur riket.

Bolsjevik-kommunismen i Ryssland.

Lenin, vars värkliga namn var Uljanof (ett kalmuckiskt namn) och som var halvkalmuck, blev den främste skaparen av bolsjevik-kommunism under novemberrevolutionen 1917. Han hade länge varit en landsflyktig kommunistisk agitator,behärskad av en fix idé om de nutida samhällenas tillintetgörelse.

Kallblodig, härsklysten och fåfäng, framträdde *Lenin* för att i praktiken tillämpa vad han doktrinärt förkunnat vara absoluta sanningar, fast varje tänkande och erfaren människa finner det orimliga däri.

Hans ryska läkare ansågo, att han led av *paralysie generale*, och man kan antaga, att han länge var sinnessjuk med denna sjukdoms gränslösa självförtroende — liknande käjsarvansinne — och illusioner om stora och orealiserbara planer m. fl. symptom. Han blev slutligen oförmögen till allt arbete och förslöad, så att han måste föras bort i enslighet till landet. Vid obduktionen fann man, att med undantag av ett litet parti i högra hjärnhalvan, hela hjärnan var fullständigt förstörd. Han avled i hjärnblödning (1924).

Lenin förklarade att »endast det är *moral*, som är nyttigt för det *kommunistiska partiet* och att man skall använda *»list, förslagenhet, illojala metoder, undanhållande* och *förtigande av sanningen* för att utföra kommunistiskt arbete».

Bolsjevikregeringen har allt ifrån början varit ett tyranni utan like, som upphävt varje medborgerlig frihet, sänt

oförvitliga människor i fängelse, härskat genom ohygglig terrorism med stöd av bajonetter. Denna regering har utsänt ett stort antal folk-kommissarier, fanatiska och grymma satraper, som begått otaliga illgärningar, och därjämte ha vilda bolsjevikiska rövarskaror plundrat och förstört allt som de påträffat, mördat och pinat med ryslig tortyr, vari de funnit medtävlare i kinesiska banditer, som regeringen använt för maktens utövning.

Eländet, ödeläggelserna och människooffren i Ryssland, som Lenin och hans närmaste biträde *Trotskij* samt deras anhang framkallat, sedan de störtat ordningselementen, bourgeoisien och bildningens representanter, äro så fasansväckande, att Ryssland måste betecknas som ett land, där härskarna och deras anhang farit fram som djävlar.

Bolsjevik-kommunismen, som är rent Marxistisk, har fullständigt slagit fel, enligt de mest trovärdiga meddelanden av personer, som tillräckligt länge varit i Ryssland på senareår. Ingen likställdhet finnes, då det uppstått en social kast med säkrad levnadsställning, de egentliga organiserade »kommunisterna», utgörande ung. 1 1/2 million, vilka ha företrädesrätt till allting, rymliga bostäder, högre löner, förmånligare inköp av förnödenheter än andra o. s. v.

Industrien gick oerhört tillbaka efter novemberrevolutionen 1917, då arbetarna själva togo ledningen av fabrikerna, kastade ut direktörer, ingenjörer och ledare samt delade slutligen rovet sins emellan. Den ena fabriken efter den andra stoppades; i många fall demolerades de och såldes inventarierna och nedrevos byggnaderna. Det blev sedan statsindustri, allt blev förstatligat, hus, fabriker, industri, men all värksamhet har blivit underhaltig, produktionsförmågan är ännu för ringa, varorna för dyra och kvaliteten för dålig.

Nöd råder oftast, i synnerhet på grund av spannmålsbrist, då bönderna ej vilja odla mer än de behöva för eget behov. Matvaruaffärerna äro otillräckligt försedda och stora köer få stå och vänta timtals för att få köpa det allra nödvändigaste.

Hus som privat egendom finnas ej. Alla hus ha blivit statens och förvaltas av en bostadskommission, som hyr ut våningar och även godtyckligt kastar ut hyresgästerna. Ledarna och medlemmarna av kommunistpartiet ha fått goda och fina bostäder och förskaffat sig de förra ägarnas möbler o. a. inventarier, lyxartiklar m. m. (rofferier under revolutionen); men massan av städernas befolkning lider av fruktansvärd bostadsbrist. Det är ej sällsynt, att 2 eller 3 familjer måste bo i samma rum. Ofta ha flera bostäder gemensamt kök, vilket ger anledning till slitningar och trakasserier.

Nöden bland arbetarna växer med antalet barn, och av denna nöd uppstår det stora antalet övergivna, vansköttabarn, som ibland av sig själva lämna hemmet, ibland jagas ut av föräldrarna. Dessa barn sluta sig samman i stora skaror, som stryka omkring på gator, smutsiga och klädda i trasor, fulla av ohyra, leva av tjuvnad eller tiggeri. Något äldre tiggare, huliganer, finnas ock i stor mängd och äro städernas liksom ock landsbygdens fasa.Någon frihet finns ej i bolsjevik-Ryssland. Ingen pressfrihet finns; pressen ligger helt och hållet i det kommunistiska partiets händer. Man får ej tala om och alls icke skriva något, som icke motsvarar de hüga Moskvaherrarnas meningar. Arbetarna ha ej heller frihet. Att strejka är förbjudet och arbetarna ha icke en gång tillåtelse att hålla möten. Om arbetarna i en fabrik någon gång skulle vilja hålla ett möte, som ej passar de kommunistiska ledarna eller direktörerna, är militären strax på platsen och skingrar de församlade.

Följande meddelande av norrmannen lektor *Teo Findahl*, i hans märkliga arbete »Ryssland i dag», är synnerligen belysande för arbetarnas ofrihet. »Bolsjevikerna gåvo för att visa världen skådespelet om proletariatets frigörelse, i början arbetarna tillåtelse att lämna fabriken när det föll dem in. »Snart stodo salarna tomma; så måste man införa anmälningsplikt; men snart stodo salarna åter tomma. Så kom förbud att lämna salarna under arbetstiden. Här och där blev slagsmål vid dörren följden. Så satte man *polisvakt* vid portarna. I dag ser man över allt polis med påskruvad bajonett vid alla in- och utgångsportar. *»Slavmärket»*, som det heter i agitationen mot *kapitalismen*, finns där åter.»

SAMMANFATTNING.

1) *Kommunismen är en falsk lära*. Den utvisar okunnighet om samlevnadens liksom industriens grundprincip och strävar att *undertrycka all individualitet*. Principen är att förena *individuell verksamhet* med en icke mindre nödvändig *samverkan*. Kollektiv förvaltning av egendomen är omöjlig att genomföra.

2) *Kommunismen är en fara*. Inga kulturella intressen skulle finnas, om den bleve rådande. Den låter *antalet* bli den styrande makten, utan hänsyn till insikter och förmågor, och detta *massans* välde blir förtryckande av bildningens representanter, ja deras utrotande, och dessutom tillintetgörande av den stora industrien.

Kommunisterna äro rena *revolutionärer* eller *nedbrytare* och deras mål är *omstörtande av det bestående samhället*. Metoden måste, efter bolsjevismen exempel, bli mord, plundring och terrorism.

Stockholm 1931, O. L. Svanbäcks Boktryckeri

Någon frihet finns ej i bolsjevik-Ryssland. Ingen pressfrihet finns; pressen ligger helt och hållet i det kommunistiska partiets händer. Man får ej tala om och alls icke skriva något, som icke motsvarar de hüga Moskvaherrarnas meningar. Arbetarna ha ej heller frihet. Att strejka är förbjudet och arbetarna ha icke en gång tillåtelse att hålla möten. Om arbetarna i en fabrik någon gång skulle vilja hålla ett möte, som ej passar de kommunistiska ledarna eller direktörerna, är militären strax på platsen och skingrar de församlade.

Följande meddelande av norrmannen lektor *Teo Findahl*, i hans märkliga arbete »Ryssland i dag», är synnerligen belysande för arbetarnas ofrihet. »Bolsjevikerna gåvo för att visa världen skådespelet om proletariatets frigörelse, i början arbetarna tillåtelse att lämna fabriken när det föll dem in. »Snart stodo salarna tomma; så måste man införa anmälningsplikt; men snart stodo salarna åter tomma. Så kom förbud att lämna salarna under arbetstiden. Här och där blev slagsmål vid dörren följden. Så satte man *polisvakt* vid portarna. I dag ser man över allt polis med påskruvad bajonett vid alla in- och utgångsportar. *»Slavmärket»*, som det heter i agitationen mot *kapitalismen*, finns där åter.»

SAMMANFATTNING.

1) *Kommunismen är en falsk lära*. Den utvisar okunnighet om samlevnadens liksom industriens grundprincip och strävar att *undertrycka all individualitet*. Principen är att förena *individuell verksamhet* med en icke mindre nödvändig *samverkan*. Kollektiv förvaltning av egendomen är omöjlig att genomföra.

2) *Kommunismen är en fara*. Inga kulturella intressen skulle finnas, om den bleve rådande. Den låter *antalet* bli den styrande makten, utan hänsyn till insikter och förmågor, och detta *massans* välde blir förtryckande av bildningens representanter, ja deras utrotande, och dessutom tillintetgörande av den stora industrien.

Kommunisterna äro rena *revolutionärer* eller *nedbrytare* och deras mål är *omstörtande av det bestående samhället*. Metoden måste, efter bolsjevismen exempel, bli mord, plundring och terrorism.

Stockholm 1931, O. L. Svanbäcks Boktryckeri